

ГТАХР 14.35.09

ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА СЫНДАРЛЫ ОҚЫТУ ТЕОРИЯСЫН САПАЛЫ МЕНГЕРТУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Ж.С. Султанова¹, Р.А. Набуова², А.М. Жубандыкова³

Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан
zhanagul_sultan@list.ru, nabuovaroza@gmail.com, akgul71@mail.ru

Қазіргі таңда жаңартылған білім беру бағдарламасындағы 7 модуль идеяларын ЖОО-ның білім беру жүйесіне енгізу міндеттері туындап отыр. Басты мақсатымыз жаңартылған білім беру жүйесі негізінде ЖОО-ның оқу үдерісіне 7 модуль идеяларын қолдану болып табылады. Мақаланың кіріспе бөлімінде зерттеу тақырыбымыз бойынша ғалымдардың ой-тұжырымы арқылы талдау жасалған. Студенттердің дереккөздер, тың материалдармен қысқа мерзімді жоспарды әзірлеуде модуль идеяларын кіріктіре отырып, білім алушылардың қолдана алу дағдыларын қалыптастырудың әдіс-тәсілдері мен стратегияларын тәжірибе жұмыстарында қолдану нәтижелері арқылы көрсетіледі. Оқыту үдерісі тиімділігін арттыруда студенттермен 7 модуль идеяларын сабақ үдерісіне кіріктірудің қажеттілігі, кездесетін кедергілерді жою, меңгеру жолдары айқындалады. Мақаланың қорытынды бөлімінде 7 модульді сабақ үдерісінде кіріктіру, ықпалдастыру арқылы студенттер өз ой-пікірінің дұрыстығына, тапсырмалар жүйесін орындауда талдау, бағалау арқылы көз жеткізсе, оқу әрекетінде өз пікірін таразылап түсінуге, өз ойын дәлелдеуге мүмкіндік алатындығын практикалық сабақ және студенттердің өзіндік жұмыстарында қолданылған тәжірибелік жұмыстар арқылы көрсетеді.

Түйін сөздер: *сын тұрғысынан ойлау, оқу үшін бағалау, оқуды бағалау, талантты, дарынды бала, жас ерекшеліктері, оқытуды басқару, көшбасшылық*

Қазақстандағы білім беру жүйесінде соңғы жылдардағы елеулі өзгерістер Қазақстан Республикасы педагог кадрларының біліктілігін арттырудың деңгейлік курстары және жаңартылған білім беру бағдарламасының енгізілуімен байланысты жүргізіліп жатқаны айқын.

Қазіргі таңда педагогикалық мамандықтың құндылығы, педагогтің еңбек күрделілігіне аса көңіл бөлінуде.

Педагогтік іс-әрекет – бұл бір адамның басқа адамға тікелей әрекет жасауы емес, олардың өзара әрекеттесуі. Сондықтан педагогтің әрекет объектісі педагогикалық үдеріс болып табылады. Осының негізінде педагогикалық кәсіп құндылықтары айқындалды:

- Білім алушының тұлғасын, оның құқығы мен бостандығын құрметтеу;
- басқа сенімдерге, әлем мен дәстүрлерге деген көзқарастарына толеранттылық білдіру;
- мәдени алуан түрлілігіне ашықтығы;
- икемділігі, бейімделу қабілеті, эмпатияға деген қабілеті;
- тұлға құндылықтарын, тіл мен коммуникацияны түсіну;
- өз бетімен білім алу, талдамалық және сыни ойлау дағдылары;
- коммуникативтік және тілдік дағдылары;
- ынтымақтастық дағдылары, дауларды шешу қабілеті

Міндеттері: Педагогикалық мамандықтан бойынша даярлайтын ЖОО-ның алдында тұрған міндеттердің бірі кәсіби, бәсекеге қабілетті маман кадр дайындау. Педагогтың кәсіби стандарты және «Атамекен» ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасының ЖОО-ның білім беру бағдарламаларына қойылған талаптарында педагогтың іскерлік пен дағдыларын, білімі, білігі мен құзіреттілігіне аса көңіл бөлінген. Сонымен бірге педагогтің кәсіби стандартында бес еңбек қызметі белгіленген: 1) оқыту; 2) тәрбиелеу; 3) әдістемелік; 4) зерттеушілік; 5) әлеуметтік-коммуникативтік. Стандарттың маңыздылығы сонда - педагогикалық әрекетке қойылатын талаптарды қамтиды [1; 2].

ЖОО-ғы болашақ педагог маманның кәсіби даярлығы кәсіби шеберлікке мақсатты даярлаумен қоса, педагогикалық шығармашылық қызметке дайындаумен тікелей ықпалдасуы тиіс. Сондай-ақ, болашақ педагог мамандарға өз пәнін оқытудағы әдіс-тәсілдердің мазмұны мен түрлерін өзгерту қажеттілігі туындайды.

Зерттеу жұмысымыздың мақсаты: жаңартылған білім беру жүйесі негізінде енгізілген 7 модуль идеяларын ЖОО-ның оқу үдерісіне енгізу, студенттердің болашақ кәсіби іс-әрекеттерінде қолдану дағдыларын қалыптастыру.

Оқытушы жаңартылған білім беру бағдарламасы негізгі аспектілері оқытудың үш бағытын: эмоциялық, әлеуметтік және когнитивті салаларын ескерген жөн. Бұл болашақта білім алушының өз бетімен тандау жасауына, оқыту мен оқуда өзгерістерге алып келуіне, оқытушылар білім алушылардың қажеттіліктерін және топтағы іс-әрекеттерін қалай жоспарлау керектігіне бағыттайды.

ЖОО-да оқылатын пәннің деректерін, өзіндік жұмыстардың тапсырмаларын, кеңес беру уақытын, оқытушының талаптарын, бағалау критерийлерін, аралық бақылау кестесін және әдебиеттер тізімін құрайтын оқу бағдарламасы - Силлабус (SYLLABUS) екені мәлім.

Жаңартылған білім беру бағдарламасындағы 7 модуль идеяларын оқу үдерісіне енгізілуі педагогтің кәсіби стандартымен үндесіп қолданылуы қажет.

Жеті модуль «Оқыту мен оқудағы жаңа тәсілдер», «Сын тұрғысынан ойлауға үйрету», «Оқу үшін бағалау және оқуды бағалау», «Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану», «Талантты және дарынды балаларды оқыту», «Оқушылардың жас ерекшеліктеріне сәйкес оқыту және оқу» және «Оқытуды басқару және көшбасшылық» идеяларын ықпалдастыруда тәжірибемізге сүйене отырып, талдау жасап көрелік:

Жан Пиаже: «Аралас жастағы топтар білім алушыларға анағұрлым жақсы дамыған және нашарлау дамыған құрдастарымен өзара әрекет жасау үшін кең мүмкіндік береді, бұл олардың танымдық және әлеуметтік дағдыларын дамытуға көмектеседі» деген тұжырымын басшылыққа ала отырып, бірлескен оқу ортасын құруға бағытталып, яғни бірлескен оқудың негізгі аспектісі топ мүшелерінің ұжымдасу арқылы білімге, келісімге қол жеткізуіне негіздеуді мақсат етілді [2; 13].

Мерсер (2005): «Білім алушылар топтарда жұмыс істегенде, олар «оқытушы-студент» сұхбаты түріндегі өзара іс-қимылға қарағанда мейлінше «симметриялы» болып табылатын өзара іс-қимылға тартылады, осылайша, негізделген дәлелдерді келтіріп, қадағаланатын оқиғаларды сипаттауда түрлі мүмкіндіктерге ие болады» деген тұжырымына көз жеткізуге болады [3; 25].

Қорытындысында топтық жұмыс барысын бақылау, зерттеу көрсеткендей жеке жұмыс жасағанға қарағанда бірлескен топтық жұмыста студенттер ресурстарды және әртүрлі идеяларды: Венн диаграммасы, менталды карта, өрмекші, фишбоун әдістері арқылы біріктіре отырып, күрделі өнім ала алғаны байқалды.

Тізбектелген сабақтар топтамасында топтық жұмыс барысында мынадай кедергілер айқындалды:

- Студенттердің топта өзара әрекеттесу кезіндегі үш-төрт студенттің белсенділігінің жоғары, қалғандарының жұмысқа шынайы қамтылмай, басқалардың көлеңкесінде отыруы;

- топтық жұмыстың соңында топ мүшелерінің ортақ шешімге келе алмай, келіспеушілік жағдайлардың орын алуы;

- жиі кездесетін кедергінің бірі - топқа тапсырманы орындауға уақыт беріліп қойған соң, ішінара топтардың нені жасау керектігін әлі түсінбей жатқаны немесе мақсатқа сай өнімді дайындай алмауы;

Оқыту мен оқудағы жаңа тәсілдер модулінің басым бағыты диалогтік оқытуда сұрақтар әлемі өте қызықты және маңызды екеніне көз жеткізуге болады. Олай болса, диалог құруға мүмкіндік туғызатын ашық сұрақтар жүйесін қалай құрастыруға болады? Студенттер оқытудың диалогтік әдістерін енгізуде қандай стратегияларды пайдаланғаны тиімді? Топтық жұмыс барысында әңгіменің үш түрін: кумулятивтік, әңгіме дебат, зерттеушілік әңгіменің өрбуіне қалай ықпал жасауға болады?

Осындай сұрақтар төңірегінде жауап іздей отырып, диалогтік оқыту әдістерін анықтай білу, түсіну, практикада қолдана алу, талдай білу, сұрақ қою жүйесін қалыптастыру аса маңызды жұмыс бағыты – деп айқындалды.

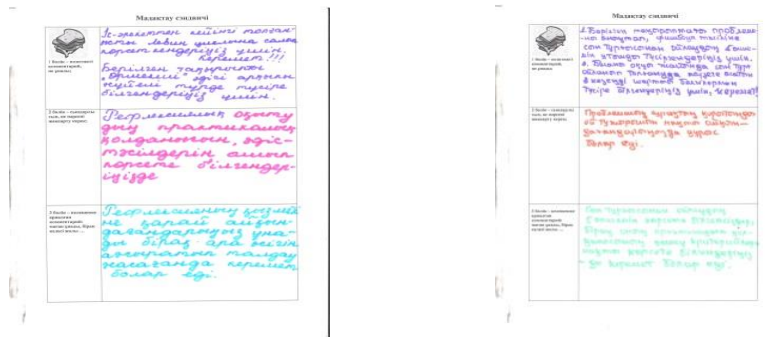
Сұрақтар сабақта әртүрлі мақсаттар үшін пайдаланылуы мүмкін, сұрақтар қоюдың тиімді мақсаттарға бағытталуы, белгілі пәндер аясында сұрақтар қою техникасын дайындау, яғни осы тұжырымды басшылыққа ала отырып, тапсырма, жаттығу, тренингтер жүргізу арқылы меңгертуге бағытталды.

Орыс психологы Лев Выготский сөйлеу мен ойлау өзара тығыз байланысты деп жазған. Сөйлеу үдерісі бізге дүниені тану үшін қолданылатын ойларымызды айту және тұжырымдамаларды дамыту арқылы білім алуымызға көмектеседі. Қарым-қатынас және түсіну тәжірибе барысында жақсарады. Демек түсінуді дамыту үшін сөйлеу қабілеті өте маңызды. Әрине құр сөйлеудің өзі жеткіліксіз – әңгіме дамытуды қажет ететін пәнге шоғырланған болу керек. Осы тұжырымды басшылыққа ала отырып, топта студент-студент арасындағы диалогті туғызуда бағытталған стратегия мен әдістерге студенттердің өздерінің қатысуымен іс-әрекетте көрсетуге бағытталған тапсырма, тренинг өткізілді.

Студенттерге оқытудың диалогтік әдістерін енгізуге арналған стратегиялар: «Джигсо», күрделендірілген тапсырмалар: «Блум таксономиясының» жоғары ойлау деңгейлеріне, құзырлылық, «ТВ шоу», «Сұрақты реттеуші әдісі» әдістерін студенттердің қатысуымен іс-әрекет тұрғысында көрсете отырып, талқыланды. Бұл әдістерді студенттердің өзін-өзі бағалау құралы ретінде пайдаланылды. Осы ойды негізге ала отырып, сабақ үрдісінде әр қадам, әр іс-әрекетте диалогтік оқытудың маңыздылығын түсіне отырып, жүйеленген жұмыстардың жүргізілуі маңызды.

Бағалауды өткізу үшін, білім алушылардың нені білетіндігін және не істей алатындығын, сонымен қатар олар қандай қиындықтармен кездесуі мүмкін екендігін анықтау қажет. Мәліметтерді интерпретациялау негізінде бағалауды қамтитын қорытынды жасалады [4;57]. Демек, бағалауды жүзеге асырғанда студент еңбегіне, білім игеру деңгейіне, тапсырманы орындау шамасына бақылау жүргізіп, әр бағалау критерийлеріне түсіндірмелер жасап, қорытынды шығару аса маңызды болып табылады. Оқытушы мен студент үшін олардың қай мақсаттарға жеткісі келетінін білу маңызды, ал ол мақсатқа жету өлшемдерін түсінуді талап етеді [5;14].

Оқу үшін бағалау және оқуды бағалау модулінің негізгі идеяларын басшылыққа ала отырып, сабақ үдерісінде топтамасында «А», «В» бағалау парақшалары, «Екі жұлдыз, бір ұсыныс», «Мадақтау сэндвичі», ауызша және жазбаша кері байланыс және «Табыстылық траекториясы» сынды стратегиялар қолданылды.

Студенттердің «Мадақтау сэндвичі» арқылы жүргізген бағалау парақшалары

Оқу үшін бағалау ерекшеліктері: оқу үшін бағалау, сезім, символ арқылы беріледі, ынталандырушы, жетелеуші, қалыптастырушы, критерий айқындау арқылы және баға қойылмайды, сөзбен берілетінін, ал оқуды бағалауда - оқуды бағалау, жиынтық бағалау, санмен қойылады және мониторинг жүргізілетіні бағытталатынын әрбір іс әрекеттен кейін талдау жасауға бағытталды.

Қалыптастырушы бағалау қарым-қатынастардың вербалды және вербалды емес тәсілері арқылы жүзеге асыру тиімді деп анықталады. Өйткені, мұндай қарым-қатынастар оқытушы мен студент арасында тең құқылы серіктестік сипатында өзіндік тәжірибені жетілдіру үшін тиімді болар кері байланысты жүйелі жүргізіп отыру, тренер ретінде студенттің қызығушылығына байланысты қалыптастырушы пікірде жұлдыз және тілектің тепе-теңдігін сақтауды үнемі ескеріліп, отырылуы керек.

Қалыптастырушы бағалау мәселесін зерттеушілер Брангерт-Драунс, Кулик пен Морган және Элавар мен Корно өз жұмыстарында: «формативті бағалау – білім алушылармен кері байланыстың үзіліссіз легі», «білім алушының алға жылжуы үшін жеткілікті ақпараттың болуына байланысты өзінің жеке ақтандақтарын білуіне көмектесетін орынды комментарийлер және анық та түсінікті ұсыныстар» деп түсіндіреді [6; 37 б.].

Студенттердің кері байланыс беруде әлі де сындарлы (конструктивті) пікір бере алмай жатқандығы көрінді. Біздің пайымдауымызша, кері байланыс беру сыни ойлаудың жоғары дағдысын талап ететіндігін, студенттерде әлі де болса қалыптасқан дағдының жетіспей жатқандығы байқалды. Студенттерге болашақ практикасында кері байланыс бере алуын жетілдіру мен белсенділігін арттыру қажеттілігі туындап отыр.

Ғалым Эннис «Сыни тұрғыдан ойлау дәлелдерді (ақпаратты) немесе сөйлемдер мен пайымдауларды бағалаудың тәртіпке келтірілген ойлау қызметі болып табылады, бұл ұстанымдарды дамытуды және шешім қабылдауды бағыттап алады» (1992) деп тұжырым жасаса, сыни ойшылдар: фактілер мен пікірлер арасындағы айырмашылықты көреді; егжей-тегжейлі қадағалау жасайды; болжамдарды ашып, олардың терминдерін анықтайды; және сенімді логикалық және салмақты дәлелдер негізінде логикалық пайымдау жасайды.

Сабақ үдерісінің өн бойында студенттерге сыни тұрғысынан ойлаудың теориялық аспектісіне бағытталған стратегия мен әдістерді: «Фишбоун», «Өрмекші», «Кемпірқосақ», «Менталді карта» оқыту мен оқу тәжірибесінде қолдана алуға бағыттай отырып сын тұрғысынан ойлау әдістерін енгізуге арналған стратегияларды: «Ойлаудың алты қалпағы», «Блум таксономиясының алты ойлау деңгейіне», «Құзырлылық» тапсырмаларын құрастыру т.б. көзделді. Бұл әдістер арқылы теория мен практиканы ұштастыруға бағытталды.

Сын тұрғысынан ойлауды қамтитын стратегиялардың қайсысы неғұрлым тиімді болып табылатынын ойлау, Бенджамин Блумның және басқалардың жұмысының шеңберінде сыни тұрғыдан ойлау оның жіктеуіндегі ойлаудың алты дағдысының ең жоғарғысы болып табылады.

Сын тұрғысынан ойлауға үйрету модулінде Де Бононың алты ойлау қалпағы бойынша «Жасыл қалпақты» таңдаған топ өздерінің көрсетілімін «ТВ шоу» әдісі арқылы көрсетті. Осы көрсетілім арқылы талантты дарынды оқушыға талдау сұрақтарын қою арқылы студенттер бойында сұрақ қою дағдыларының қалыптаса бастағанын байқалды.

Эдвард де Бононың 6 ойлау қалпағына байланысты ойлаудың ақ қалпағы бойынша PISA, TIMSS халықаралық зерттеулерінен дәлелді құнды пікірлерді айқындаса, көк қалпақ атақты сыншы Дэвид Клустердің тұжырымын нақты оймен жеткізді, мәселен, «Сын тұрғысынан ойлау – өзіндік ойлау, проблемаларды шешудің бастамасы, жаңа нәрсені таба білу, ойды жіктеуші және әрекеттік ойлау» деген ой пікірлерін кемпірқосақ әдісі арқылы жеткізе білді. Осы тұста студенттердің қосымша ақпарат көздіктерін тиімді тұстарына нақты логикалық тұрғыда тұжырым жасай білгендері байқалды.

«Талантты және дарынды балаларды оқыту» модулі жеті модульдің ішінде маңызды болып табылады. Себебі болашақ бастауыш сынып мұғалімі өз оқушыларының бойынан таланты мен дарынын анықтаудан гөрі талантты және дарынды балалармен жұмыс жүргізуде оқытудың әртүрлі стилінің талаптарына сәйкестігін анықтау маңыздырақ.

Оқытудың әртүрлі стилдері туралы айтарлықтай жеткілікті жазылған. Бірнеше үлгілері бар, Колба жұмысында және оның ұжымдары оқушыларды төрт топқа жіктеуді ұсынады: белсенділер, релектор, теорияшыл және практик. Айтарлықтай кеңінен тараған үш стилін белгілейді: визуалды, аудиалды және кинестикалық. Визуал оқушылар мағыналық карта, диаграммаларды, дескриптивті тілді, сондай-ақ, блок-сызбаларды, түстерді пайдаланады. Аудиал оқушылар көбінесе талқылауды, ауызша түсіндірмелерді есту арқылы қабылдауды, күлкілі оқиғалар мен әзіл-оспақты пайдалануды ұнатса, кинестик-оқушылар үлгілер, сабақ уақытында қозғалыс-қимылдарды жасай отырып, топ қатысушылары ретінде үнемі практикалық сабақтарды жақсы көреді. Әр адам аталған санаттан тыс әрекет ете алатыны белгілі. Мұғалімнің шеберлігі оқушылардың әр типтерін тануда және олардың бабын қалай таба білуде.

Талантты және дарынды балаларды оқыту модулі идеяларының бірі - дарынды оқушыны дамытуға бағытталған күрделендірілген оқу тапсырмаларын дайындау болып табылады,

Сабақтың практикалық бөлімінде студенттер бастауыш сынып оқулықтарын басшылыққа ала отырып, екі топ Блум таксономиясы, екі топ құзырлылық тапсырмалар жүйесін әзірледі.

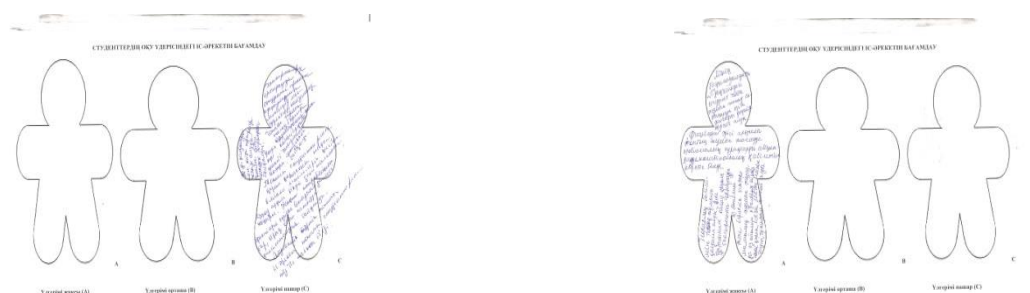
Мақсат студенттерді күнделікті сабақ барысында сұрақты біртіндеп күрделендіріп қоюға (Блум таксономиясы бойынша) және сыни ойлау мен күрделендірілген тапсырмаларды практикада қолдана алу дағдыларын қалыптастыруға бағытталды.

Әрбейтмис оқу 3-сынып
"Шежіре мен өзіндік карта"

Ойлау деңгейі	Сұрақтар мен тапсырмалар	Сұрақтар мен тапсырмалар
Билу	Мен саған ауылдың авторы кім?	Ауыл: Иван Ковалев Ауылдың А. Бумалов
Түсіну	Мен саған шежіре жазып, ауылдың авторы кім?	Мен саған ауылдың авторы кім? Мен саған ауылдың авторы кім?
Қолдану	Мен саған ауылдың авторы кім? Мен саған ауылдың авторы кім?	Мен саған ауылдың авторы кім? Мен саған ауылдың авторы кім?
Талдау	Мен саған ауылдың авторы кім? Мен саған ауылдың авторы кім?	Мен саған ауылдың авторы кім? Мен саған ауылдың авторы кім?
Жинақтау	Мен саған ауылдың авторы кім? Мен саған ауылдың авторы кім?	Мен саған ауылдың авторы кім? Мен саған ауылдың авторы кім?
Бағалау	Мен саған ауылдың авторы кім? Мен саған ауылдың авторы кім?	Мен саған ауылдың авторы кім? Мен саған ауылдың авторы кім?

Бүкіл әлемге кең тарап отырған Lesson Study тәсіл қолданысы жағынан басқа елдерде қалыптасқан ретінен соншалықты ерекшеленеді деуге болмас. Пит Дадлидің сипаттауынша, алғашқыда енгізілуге тиісті өзгерістерді анықтау үшін Lesson Study тобының бірінші отырысы өтеді, одан кейін бірлесе отырып бірінші сабақ жоспарланады. Сабақты бір мұғалім өткізіп, қалған әріптестері ол сабақты қадағалайды. Сабақты талдар алдында мұғалімдер оқушылардан сұхбат алады. Содан кейін оқушылардың пікірін, өздерінің қадағалау барысында байқаған мәселелерін ескере отырып, сабақты қорытады және циклдің екінші сабағын жоспарлайды.

Кафедраның оқытушы профессорларының қатысуымен Lesson Study тәсілін қолдану арқылы А,В,С деңгейлі білім алушыларды бақылау және талқылау жүргізілді, студенттің іс-әрекетін бақылаушы оқытушылар мәтін, деректермен жұмыс жүргізуі, топтағы іс-әрекеті, нақты өз тәжірибесінен фактілерге сүйене отырып, ойын жеткізуі, ойды тұжырымдамалы түрде жеткізе алуы, топтағы студенттермен қарым қатынасы сынды критерийлері бойынша айқындалды және бірлескен талқылау жүргізілді.

Студенттерді оқу үдерісіндегі бақылау парақшалары

Lesson Study тәсілі оқытушылардың үздіксіз кәсіби дамуына жол ашылды, жаңа әдіс-тәсілдер білім алушылардың ғылыми жұмыстары, зерттеулеріне оң ықпал етті, бірлесе жұмыс атқарған іс-әрекет арқылы оқытушылардың ынтымақтастығы арта түсті деуге болады [7; 10 б.].

Сабақта қолданылатын барлық стратегиялар логикалық тұрғыда өзара байланысты бірі сызыққа тізіліп, бірін-бірі толықтыратындай болғанда ғана өз нәтижесін береді.

Қорытындылай келе, болашақта жеті модуль идеяларын кіріктере отырып, сабақ жүргізуде төмендегі жұмыс бағыттары жетілдіруіміз қажет:

1. Білім алушылардың 1) білімдік қажеттіліктерін, дайындығының деңгейін, 2) олардың өмірлік тәжірибесінің мөлшері мен сипатын анықтап, оны оқу үрдісінде қолдана алу мүмкіндігін, 3) когнитивті және оқу стильдерін анықтаудың жүйесін жасау. (Змеев С.И. бойынша)

2. Студенттерді оқуға уәждейтін (әлсіз, қиындық келтіретін тұстарын) және сыни ойлауды дамытуға түрткі болатын тапсырмалар жүйесін одан жетілдіру, деректер базасын қалыптастыру.

3. Алдағы уақытта аудиторияның қажеттілігіне кері байланыс арқылы сауалнама алу, арнайы бақылау және зерттеу жүргізе отырып, бірізділікті жоспар жасауға бағытталу.

Білім берушілерге сараланған тапсырмалардың жүйесін жасау; Бағдарламаның «Талантты және дарынды балаларды оқыту» және «Оқушылардың жас ерекшеліктеріне сәйкес оқыту және оқу» модульдерінің теориялық идеясын мұғалімдердің жеке ерекшелігі мен қабілетіне қарай тапсырмаларды (проблемалық, құзырлылық, кеңейтілген, дидактикалық, танымдық, логикалық) құрастыруға қойылатын талаптарды басты назарда ұстай отырып, меңгертуге бағыттау.

4. Болашақта топтық жұмыстарды топ ішінде көшбасшы студент жетілдіру, оларға коуч болу дағдыларын меңгерту арқылы білім алушылардың өзара оқытуды жетілдіру.

Шолиердің «Негіз құраушы идеялар бірден өзгермейді, сол сияқты жаңа тәсілдер де лезде орындалмайды. Өз практикаңызда орын алған өзгеріс туралы ойлану пайдалы болады» тұжырымын әркез назарда ұстауым қажет деп ойлаймыз.

Ұлы ойшыл Әбу Насыр әл-Фараби: «Дүниедегі ең оңай нәрсе – біреуге ақыл айту, ең қиыны – өзін-өзі тәрбиелеу» деген тұжырымды басшылыққа алып, қоғамның да алдындағы өз міндеттерімізді айқын аңғарып, дұрыс шешімдер қабылдап, оларды оңтайлы жүзеге асыруда үнемі ізденісте болатын педагог маман кадр дайындауды басты міндетіміз деп санаймыз.

Білім беру ісінде 4К моделіне: креативтілікті, сыни ойлауды, коммуникативтілікті дамытуға және командада жұмыс істей білуге басты назар аударылудың да себебі білікті маман дайындаудың негізгі болып табылатыны сөзсіз.

Бүгінгі күн талабы — маманның кәсіби бағыттылығын, іскерлігін қалыптастыру. Сондықтанда білім беру үдерісі ғылымның соңғы жетістіктеріне негізделіп құрылуы тиіс.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Педагогтің кәсіби стандарты (2018) // Атамекен» Қазақстан Республикасы Ұлттық кәсіпкерлер палатасының Басқарма төрағасының 2017 жылғы 8 маусымдағы № 133 бұйрығына қосымша, Астана. Б.133
2. Назарбаев зияткерлік мектептері (2015) ҚР педагог қызметкерлерінің біліктілігін арттырудың деңгейлі бағдарламасының негізінде әзірленген педагог кадрларды даярлайтын жоғары оқу орындарының бітіруші курс студенттеріне қосымша білім беру бағдарламасы // Студентке арналған нұсқаулық, «Назарбаев зияткерлік мектептері» ДББҰ// Астана. 13б. (жаңартылған білім беру бағдарламасы)
3. Мектептегі тәжірибе кезеңінде орындауға арналған тапсырмалар (2013) // Үшінші (негізгі) деңгей, үшінші басылым. Астана. - 19-20 б.
4. Назарбаев Зияткерлік мектептері (2016) Бастауыш сынып мұғалімдеріне арналған критериалды бағалау бойынша нұсқаулық: Оқу-әдіст. құрал. «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ //О.И.Можаева, А.С.Шилибекова, Д.Б.Зиеденованың редакциясымен. Астана. Б. 55 (жаңартылған білім беру бағдарламасы)
5. Mercer N., Littleton K. (2007) Dialogue and the development of thinking. A sociocultural approach. NY: Routledge.
6. Lesson Study: Pete Dudley's guide. [http:// lessonstudy.co.uk/wp-content/uploads/2013/07/Lesson-Study-Handbook-Russian.pdf](http://lessonstudy.co.uk/wp-content/uploads/2013/07/Lesson-Study-Handbook-Russian.pdf)
7. Байғаринова Ж.К. (2016) Сабақты зерттеу (Lesson study): А-дан Я-ға дейін: әдістемелік ұсынымдар. Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы – 36 б.

Проблемы качества освоения теории критического обучения в высшем образовании

Ж.С. Султанова, Р.А. Набуова, А.М. Жубандыкова

Казахский национальный женский педагогический университет, г. Алматы, Казахстан
zhanagul_sultan@list.ru, nabuovaroza@gmail.com, akgul71@mail.ru

В настоящее время назрела необходимость внедрения в систему высшего образования идей 7 модулей обновленной образовательной программы. В вводной части статьи проанализированы взгляды ученых по теме исследования. Результаты применения студентами методов и стратегий развития способностей, интеграции идей модулей обновленной программы отражаются в результатах экспериментальной работы с использованием разработок краткосрочных планов с необходимыми материалами. В процессе повышения эффективности учебного процесса обучающиеся узнают, как интегрировать идеи 7 модулей в процесс урока, как решать проблемы, с которыми они сталкиваются. В заключительной части статьи посредством интеграции 7 модулей в процессе занятий студенты убедились в правильности своего мнения, анализе и оценке выполнения системы заданий, демонстрировали возможность осмыслить свое мнение в учебной деятельности, аргументировать свою точку зрения через практические занятия и задания, использованные студентами в самостоятельной работе.

Ключевые слова: критическое мышление, оценивание обучения, талантливые и одаренные дети, возрастные особенности, управление, лидерство.

Problems of quality of mastering the theory of critical learning in higher education

Zh.S. Sultanova, R.A. Nabuova, A.M. Zhubandykova

Kazakh National Women's Teacher Training University, Almaty, Kazakhstan
zhanagul_sultan@list.ru, nabuovaroza@gmail.com, akgul71@mail.ru

Currently, there is a need to introduce the ideas of 7 modules of the updated educational program into the higher education system. In the introductory part of the article the views of scientists on the research topic are analyzed. The results of the students' application of methods and strategies for the development of abilities, integration of the ideas of the modules of the updated program are reflected in the results of experimental work using the development of short-term plans with the necessary materials. In the process of improving the efficiency of the educational process, students will learn how to integrate the ideas of the 7 modules into the lesson process, how to solve the problems they face. In the final part of the article, through the integration of 7 modules in the course of classes, students were convinced of the correctness of their

opinions, analysis and evaluation of the system of tasks, demonstrated the ability to comprehend their opinions in educational activities, to argue their point of view through practical classes and tasks used by students in independent work.

Keywords: critical thinking, learning assessment, talented and gifted children, age characteristics, management, leadership.

Редакцияға 22.12.2019 түсті.